

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ТЕХНИЧКИ ФАКУЛТЕТ „МИХАЈЛО ПУПИН“
ЗРЕЊАНИН

Надежда Љубојев

ОСНОВЕ ЕКОЛОШКОГ ПРАВА

Библиотека
УЏБЕНИЦИ
231
2018/2019

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ТЕХНИЧКИ ФАКУЛТЕТ „МИХАЈЛО ПУПИН“
ЗРЕЊАНИН

Проф. др Надежда Љубојев

ОСНОВЕ ЕКОЛОШКОГ ПРАВА

Зрењанин, 2018.

Проф. др Надежда Љубојев

ОСНОВЕ ЕКОЛОШКОГ ПРАВА

Библиотека УЏБЕНИЦИ, 231
2018/19

Издавач:

Универзитет у Новом Саду
Технички факултет „Михајло Пупин”, Зрењанин

За издавача:

Проф. др Драгица Радосав, декан

Рецензенти:

Проф. др Зоран Јовановић
Доц. др Драгана Ђорић

Техничка обрада:

Владимир Ватић

Графички дизајн:

Иван Тасић

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад
349.6(075.8)

ЉУБОЈЕВ, Надежда, 1963-

Основе еколошког права [Електронски извор] / Надежда Љубојев. – Зрењанин : Технички факултет „Михајло Пупин”, 2018. – 1 електронски оптички диск (CD-ROM) : текст ; 12 см. – (Библиотека Уџбеници / Технички факултет „Михајло Пупин”, Зрењанин ; 231)

Насл. с насловног екрана. – Напомене и библиографске референце уз текст. – Библиографија.

ISBN 978-86-7672-315-7

а) Право заштите околине

COBISS.SR-ID 327544327

САДРЖАЈ

Предговор првом издању	11
------------------------------	----

ДЕО 1

ТЕОРИЈСКИ ОКВИРИ ЕКОЛОШКОГ ПРАВА

Глава 1

ПОЈАМ, КАРАКТЕРИСТИКЕ И НАЧЕЛА ЕКОЛОШКОГ ПРАВА	13
1.1. ПОЈАМ ЕКОЛОШКОГ ПРАВА	13
1.1.1. Терминолошко одређење	14
1.2. СПЕЦИФИЧНОСТИ ЕКОЛОШКОГ ПРАВА	16
1.3. ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ЕКОЛОШКОГ ПРАВА	17
1.3.1. Структура правног система	17
1.3.2. Еколошкоправни однос	18
1.3.4. Еколошкоправне норме	19
1.4. ОСНОВНА НАЧЕЛА ЕКОЛОШКОГ ПРАВА	21
1.5. ОДРЖИВИ РАЗВОЈ	23

Глава 2

ОДНОС ЕКОЛОШКОГ ПРАВА ПРЕМА ДРУГИМ ГРАНАМА ПРАВА	26
2.1. ЕКОЛОШКО ПРАВО КАО ГРАНА ПРАВНОГ СИСТЕМА	26
2.2. ЕКОЛОШКО ПРАВО И МЕЂУНАРОДНО ЈАВНО ПРАВО	28
2.3. ЕКОЛОШКО ПРАВО И УСТАВНО ПРАВО	31
2.3.1. Гарантовање права на здраву животну средину као људског права .	32
2.4. ЕКОЛОШКО ПРАВО И УПРАВНО ПРАВО	33
2.4.1. Органи управе у области заштите животне средине	34
2.4.2. Улога и значај локалне самоуправе у заштити животне средине . . .	37
2.4.3. Управни надзор у области заштите животне средине	38
2.4.3.1. Појам и обележја инспекцијског надзора	38
2.4.3.2. Организовање инспекцијских служби у области заштите животне средине	38
2.4.3.3. Поступак вршења инспекцијског надзора	39
2.4.3.4. Овлашћења и дужности инспектора за заштиту животне средине	40
2.4.3.5. Улога еколошке инспекције у законодавству Републике Србије . .	41

2.5. ЕКОЛОШКО ПРАВО И ГРАЂАНСКО ПРАВО	41
2.5.1. Грађанскоправна заштита животне средине	43
2.5.2. Начини остваривања грађанскоправне заштите животне средине	45
2.5.2.1. Спонтано остваривање субјективних права	45
2.5.2.2. Судска заштита и остваривање субјективних права	45
2.5.3. Грађанско процесно право	46
2.5.3.1. Поступак у парницама за заштиту животне средине	47
2.6. ЕКОЛОШКО ПРАВО И КРИВИЧНО ПРАВО	49
2.6.1. Кривичноправна заштита животне средине	50
2.6.2. Кривична дела против животне средине	51
2.6.2.1. Поједина кривична дела	52
2.6.3. Кривични поступак	63

Део II

МЕЂУНАРОДНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Глава 1

УЈЕДИЊЕНЕ НАЦИЈЕ И ЖИВОТНА СРЕДИНА	66
1.1. МЕЂУНАРОДНЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ	66
1.2. УЈЕДИЊЕНЕ НАЦИЈЕ И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	
1.2.1. Конференција о човековој околини (Стокхолм 1972)	67
1.2.2. Рио Конференција Уједињених нација о животној средини и развију (1992)	68
1.2.2.1. Рио декларација (1992)	69
1.2.2.2. Агенда 21 (1992)	69
1.2.3. Конвенција о биолошкој разноврсности (1992)	70
1.2.4. Базелска конвенција о контроли прекограничног промета опасног отпада и његовом одлагању	72
1.2.5. Бечка конвенција о заштити озонског омотача	73
1.2.6. Оквирна конвенција Уједињених нација о климатским променама	74
1.2.7. Кјото протокол	78
1.2.7.1. Обавезе Републике Србије према Оквирној конвенцији УН о климатским променама и Кјото протоколу	80
1.1.8. Париски споразум о климатском променама	81
1.1.9. Конвенција о приступу информацијама, јавном учешћу у одлучивању и праву на правну заштиту у питањима животне средине – Архуска конвенција (1998)	82
1.1.10. Остале конвенције	84

Део III

ЕВРОПСКА УНИЈА И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Глава 1

ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ	87
1.1. КОМУНИТАРНА ПРАВНА ТЕКОВИНА (ACQUIS COMMUNAUTAIRE)	87

1.1.1. Еколошка политика ЕУ	88
1.1.1.1. Акциони програми ЕУ у области животне средине	90
1.1.1.2. Тематске стратегије	90
1.2. ОСНОВНА НАЧЕЛА ЕКОЛОШКОГ ПРАВА ЕУ	93
1.3. ПИТАЊА ЕКОЛОШКЕ ПОЛИТИКЕ ЕУ	95
1.3.1. Еколошла ознака за производе (Ecolabel)	95
1.3.2. Финансирање еколошке политике Европске уније (програм „LIFE“)	96
1.3.3. Коришћење обновљивих извора енергије и борба против климатских промена	96
1.4. УСКЛАЂИВАЊЕ ПРОПИСА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ	98

Део IV

ПРАВНА ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Глава 1

ИЗВОРИ ЕКОЛОШКОГ ПРАВА	101
1.1. ФОРМАЛНИ ИЗВОРИ ЕКОЛОШКОГ ПРАВА	101
1.2. УСТАВ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	101
1.3. ЗАКОН КАО ИЗВОР ЕКОЛОШКОГ ПРАВА	103
1.3.1. Закони у области еколошког права	104
1.4. РАТИФИКОВАНИ МЕЂУНАРОДНИ УГОВОРИ	104
1.5. ПОДЗАКОНСКИ АКТИ	104

Глава 2

СИСТЕМСКИ ЗАКОНИ КОЈИ УРЕЂУЈУ ОБЛАСТ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ	106
2.1. ЗАКОН О ЗАШТИТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	107
2.1.1. Значење основних појмова	108
2.1.2. Управљање природним вредностима	110
2.1.2.1. Планирање и коришћење природних вредности	110
2.1.2.2. Заштита природних вредности	112
2.1.3. Мере и услови заштите животне средине	115
2.1.3.1. Превентивне мере	115
2.1.3.2. Услови заштите животне средине	117
2.1.3.3. Мере заштите од опасних материја	119
2.1.3.4. Програми и планови	126
2.1.4. Праћење стања животне средине	127
2.1.5. Информисање и учешће јавности	129
2.1.6. Економски инструменти	130
2.1.7. Одговорност за загађивање животне средине	133
2.1.8. Надзор над применом одредаба Закона о заштити животне средине	135
2.2. ЗАКОН О ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	136
2.2.1. Предмет процене утицаја	136
2.2.2. Поступак процене утицаја	137

2.3. ЗАКОН О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	143
2.3.1. Појам и предмет стратешке процене	143
2.3.2. Начела стратешке процене	144
2.3.3. Поступак стратешке процене	145
2.4. ЗАКОН О ИНТЕГРИСАНОМ СПРЕЧАВАЊУ И КОНТРОЛИ ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	149
2.4.1. Предмет регулисања и начела	149
2.4.2. Основна начела интегрисаног спречавања и контроле загађивања . .	150
2.4.3. Интегрисана дозвола	151
2.4.4. Поступак издавања интегрисане дозволе	153

Глава 3

РЕГУЛИСАЊЕ ПОЈЕДИНИХ АСПЕКТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ	159
3.1. ЗАШТИТА КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА У ПРАВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ . .	159
3.1.1. Заштита и унапређење квалитета ваздуха у праву Европске Уније .	160
3.1.2. Закон о заштити ваздуха	163
3.1.2.1. Појам и предмет правне регулативе	164
3.1.2.2. Контрола квалитета ваздуха	165
3.1.2.3. Захтеви квалитета ваздуха	167
3.1.2.4. Стратегија, планови и програми заштите ваздуха	168
3.1.2.5. Мере за побољшање квалитета ваздуха	170
3.1.3. Извештавање о стању квалитета ваздуха на основу Закона о заштити ваздуха	171
3.2. ЗАШТИТА ВОДА	172
3.2.1. Уопште о заштити вода	172
3.2.1.1. Право на воду као људско право	173
3.2.1.2. Управљање и заштита вода у праву Европске уније	174
3.2.1.3. Закон о водама	178
3.2.2. Интегрално управљање водама	179
3.2.2.1. Појам, надлежност и начела	179
3.2.2.2. Територијалне основе за управљање водама	179
3.2.2.3. Планска документа за управљање водама	181
3.2.2.4. Водна делатност	181
3.2.2.5. Заштита вода од загађивања	182
3.2.2.6. Водна акта и водна документација	184
3.2.2.7. Други субјекти управљања водама	185
3.3. ЗАШТИТА БИЉНОГ СВЕТА	186
3.3.1. Уопште о заштити биодиверзитета	186
3.3.2. Заштита биодиверзитета у праву Европске Уније	186
3.3.3. Закон о здрављу биља	187
3.3.3.1. Права и обавезе држаоца биља	189
3.3.3.2. Стручни Савет за заштиту здравља биља	190

3.3.3.3. Заштита здравља биља	190
3.4. ЗАШТИТА ЖИВОТИЊА	192
3.4.1. Заштита права животиња у међународним правним документима .	192
3.4.2. Заштита права животиња у праву ЕУ	194
3.4.3. Закон о добробити животиња	195
3.4.3.1. Општа заштита добробити животиња	196
3.4.3.2. Посебна заштита добробити животиња	201
3.5. ЗАШТИТА ОД БУКЕ	204
3.5.1. Уопште о заштити од буке	204
3.5.2. Прописи Европске уније у области управљања буком	205
3.5.3. Закон о заштити од буке у животној средини	206
3.5.3.1. Мере и услови заштите од буке у животној средини	209
3.5.3.2. Мониторинг буке у животној средини	211
3.6. ЗАШТИТА ОД ЈОНИЗУЈУЋИХ И НЕЈОНИЗУЈУЋИХ ЗРАЧЕЊА	213
3.6.1. Заштита од јонизујућих зрачења и нуклеарна безбедност	213
3.6.1.2. Стратегије радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности .	217
3.6.1.3. Директорат за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност	218
3.6.1.4. Основна начела заштите од јонизујућег зрачења	220
3.6.2. Заштита од нејонизујућих зрачења	221
3.6.2.1. Закон о заштити од нејонизујућег зрачења	221
3.6.2.2. Мере заштите од нејонизујућих зрачења	222
3.7. УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ	223
3.7.1. Управљање отпадом у праву Европске уније	224
3.7.2. Закон о управљању отпадом	225
3.7.2.1. Организовање управљања отпадом	220
3.7.3. Закон о амбалажи и амбалажном отпаду	230
3.7.3.1. Поступак управљања амбалажом и амбалажним отпадом	232
ЛИТЕРАТУРА	234